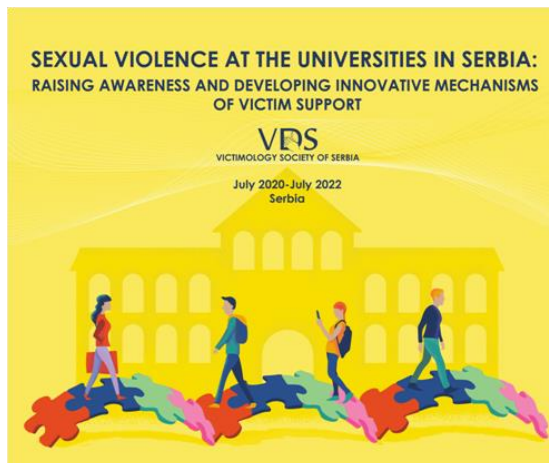

Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama

Viktimološko društvo Srbije je jedna od devet istraživačkih organizacija iz sveta koje su 2020. godine dobile nagradu koju dodeljuju Inicijativa za istraživanje seksualnog nasilja i Svetska banka za inovacije u prevenciji i odgovoru na rodno zasnovano nasilje – SVRI (Sexual Violence Research Initiative) and World Bank Group Development Marketplace Award for Innovation in the Prevention and Response of Gender Based Violence 2020. Nagrada je dobijena u svrhu realizacije projekta „Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama“ koji je VDS sproveo u periodu od 1. jula 2020. godine do 1. juna 2022. godine.

Projekat „Seksualno nasilje na univerzitetima u Srbiji: Podizanje svesti i razvijanje inovativnih mehanizama za podršku žrtvama“ je imao za cilj *mapiranje i podizanje svesti o seksualnom nasilju na univerzitetima/fakultetima u Srbiji, kao i unapređenje institucionalnog odgovora kroz predlaganje inovativnih mehanizama za prevenciju i odgovor na slučajeve seksualnog nasilja na univerzitetima/fakultetima u Srbiji*. Projekat je finansirala Svetska banka.

Projekat je realizovan kroz sledeće grupe aktivnosti:

- ❖ Istraživanje seksualnog nasilja nad studentima na fakultetima u Srbiji sa ciljem ispitivanja obima rasprostranjenosti i karakteristika seksualnog nasilja na fakultetima u Srbiji, kao i postojećim mehanizmima podrške i prevencije seksualnog nasilja na fakultetima.
- ❖ Razvijanje i realizacija treninga u cilju jačanja kapaciteta za reagovanje na seksualno nasilje na fakultetima za studente, nastavno i nenastavno osoblje
- ❖ Razvijanje mehanizama za prevenciju seksualnog nasilja i podršku žrtvama na fakultetima
- ❖ Predstavljanje rezultata projekta/istraživanja na događajima, naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu, kao i putem istupanja u medijima.

Najvažniji rezultati projekta:

- ❖ ***Rezultati istraživanja predstavljeni u knjizi „Seksualno nasilje nad studentima na fakultetima u Srbiji ; Nikolić-Ristanović, V., Čopić, S. (2022). Beograd: Viktimološko društvo Srbije“, koja je dostupna u elektronskoj formi na sajtu VDS na ovom linku:***
<https://vds.rs/File/KnjigaSeksualnoNasiljeNadStud.pdf>

U istraživanju je učestvovalo ukupno 1597 studenata i studentkinja sa 22 fakulteta u Srbiji i ključni nalazi istraživanja su:

- 17% studenata i studentkinja ima iskustvo seksualnog nasilja, dok je njih 27,6% reklo da poznaju studente ili studentkinje koji su doživeli seksualno nasilje.
- Najveći broj studenata i studentkinja je doživelo seksualno nasilje više od jednog puta i zbog toga trpe brojne psihološke, socijalne i ekonomske posledice.

- Za sve oblike seksualnog nasilja, izuzev seksualnog ucenjivanja, najčešće su počinioci drugi studenti.
- Faktori rizika koji povećavaju verovatnoću da će student/kinja postati žrtva seksualnog nasilja su ženski pol, seksualna orijentacija drugačija od heteroseksualne, godina studiranja, socioekonomski status i upotreba droga.
- Studenti i studentkinje koje imaju iskustvo seksualnog nasilja se retko obraćaju drugima za podršku.
- Edukacija studenata i fakultetskog osoblja u cilju prepoznavanja, preveniranja i suzbijanja seksualnog nasilja je retka.
- Na fakultetima je prepoznata potreba za mehanizmima prevencije i odgovora na seksualno nasilje, kao i pružanja podrške žrtvama.

Ključne preporuke za adekvatan odgovor na seksualno nasilje na fakultetima su:

- Uspostavljanje normativnog i institucionalnog okvira za prevenciju i suzbijanje seksualnog nasilja (npr. usvojiti ili unaprediti pravilnike, osnovati posebno telo za sprečavanje seksualnog nasilja na fakultetu koje je obučeno od strane VDS)
- Podizanje svesti i edukacija studenata i zaposlenih na fakultetu o seksualnom nasilju
- Informisanje studenata i zaposlenih o dostupnim mehanizmima podrške i prijavljivanja seksualnog nasilja, kao i stvaranje bezbednog okruženja na fakultetu
- Obezbeđivanje podrške i zaštite studentima i zaposlenima od seksualnog nasilja na fakultetu
- Uspostaviti pravičan, pristupačan i transparentan mehanizam prijavljivanja seksualnog nasilja koji obezbeđuje anonimnost, poverljivost i bezbednost
- Omogućiti različite načine prijavljivanja seksualnog nasilja i prijavljivanje preko trećeg lica
- Obezbediti dva nivoa procedure prijavljivanja: savetovanje (obelodanjivanje iskustva seksualnog nasilja i dobijanje podrške) i formalni postupak (uz adekvatne sankcije)
- Praćenje primene mera za sprečavanje i suzbijanje seksualnog nasilja i njihove efikasnosti u zaštiti žrtava.

❖ **VDS je osmislilo i realizovalo četvorodnevnu Obuku za jačanje kapaciteta za reagovanje na seksualno nasilje nafakultetima u Srbiji**

Obuka je realizovana za ukupno šest fakulteta - obučeno je 137 učesnika i učesnica, od kojih su njih 70 studenti/kinje, 50 nastavnici/e i 17 osobe iz reda nenastavnog osoblja.

❖ **Učesnici Obuke za jačanje kapaciteta na fakultetima za reagovanje na seksualno nasilje, nastavili su sa aktivnostima na razvijanju i unapređenju mehanizama za prevenciju i suzbijanje seksualnog nasilja u okviru svojih fakulteta, uz podršku VDS:**

- Univerzitet umetnosti u Beogradu je usvojio Pravilnik o zaštiti od zlostavljanja u obrazovnom i radnom procesu na Univerzitetu umetnosti u Beogradu, koji predviđa i zaštitu od seksualnog nasilja.
- Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Nišu je razvijen i usvojen Pravilnik o sprečavanju i zaštiti od nasilja, seksualnog nasilja, uznemiravanja i ucenjivanja, a na sajtu Fakulteta je napravljena platforma Moj fakultet, moje sigurno mesto sa informacijama kako i kome prijaviti nasilje, seksualno nasilje i uznemiravanje (<https://tpn.filfak.ni.ac.rs/>).